

Tartu Linnamuuseumi kogumispõhimõtted.

Dokument on koostatud Tartu Linnamuuseumis 2014.aastal.

1. MUUSEUMI MISSIOON, AJALUGU JA TOIMEPÕHIMÕTTED

1.1. Missioon

Tartu Linnamuuseumi missioon on teaduslikul, hariduslikul ja meelelahutuslikul eesmärgil koguda, säilitada ja tartlastele, linna külalistele ning tulevastele põlvedele vahendada Tartuga seotud vaimset ja materiaalist kultuuripärandit.

1.2. Lühikäva muuseumi loomisest ja muuseumikogu kujunemisest

Tartu Linnamuuseum on saanud alguse 1955. aastal asutatud Tartu rajoonidevahelisest koduloomuuseumist, mille ülesandeks oli Tartu linna ja kaheksa rajooni – Tartu, Elva, Jõgeva, Kallaste, Mustvee, Otepää, Põlva ja Räpina- ajaloo, loodusloo, tööstuse, põllumajanduse ja kultuuri uurimine ning selle kajastamine ekspositsioonis. 1957. a oktoobris toimus muudatus ja muuseumi uueks nimeks sai Tartu Linna ja Rajoonidevaheline Ajaloomuuseum. Muuseumi profiilist kaotati looduslooline osa. 1959. aastal, seoses Elva Koduloomuuseumi rajamisega, muudeti Tartu Linna ja Rajoonidevaheline Ajaloomuuseum Tartu Linnamuuseumiks. Muuseumi ülesandeks sai Tartu linna ajaloo ja kultuuriloo uurimine, materjalide kogumine, säilitamine ja eksponeerimine. Seda teeb muuseum põhijoontes tänaseni. Tartu Linnamuuseum, sh. selle neli filiaali, (edaspidi TM) on Tartu linnavalitsuse hallatav munitsipaalmuuseum.

1.3. Muuseumikogu

Muuseumikogu koosneb muuseumi tegutsemisvaldkonnale vastavatest kultuuriväärtuslikest museaalidest. Lisaks museaalidele on muuseumitöötajate kasutuses abikogusse koondatud materjalid, mida säilitatakse eksponeerimise, haridusprogrammide või uurimistöö vajaduseks. Muuseumil on käsiraamatukogu, mis on mõeldud ainult muuseumisiseseks kasutuseks. Tartu Linnamuuseumil ja tema filiaalidel on ühtne muuseumikogu, välja arvatud O. Lutsu majamuuseum, mille kogu on iseseisev, kuid kuulub eraldi koguna Tartu Linnamuuseumi alla. Vastav kogude jaotus on olnud muuseumis 1979ndast aastast. Muuseumi algusaastatel loodud etnograafiakogu enam ei täiendata ja see kuulub ajaloolise kogu koosseisu. 2010. a loodi iseseisva koguna auviste kogu, varem võeti auvised arvele fotokogus. 1959. aastal kinnitati riiklikult kõigi muuseumide tähelised akronüümid, Tartu Linnamuuseumi täheliseks lühendiks sai TM, olles kohustuslik element museaalinumbris tänaseni.

Statistiline ülevaade muuseumikogust seisuga 31.12.2014.

Tähis ja kogu nimetus	kogude üldarv	MuISis	ootab sisestamist	Kujutisi MuISis	ootab kujutise loomist ja sidumist
-----------------------	---------------	--------	-------------------	-----------------	------------------------------------

Aj: Ajalooline kogu	15 746	15 746	-	949	14 752
A: Arheoloogia	48 808	26 256	22 552	1	48 515*
Ar: Arhiivmaterjalide kogu	29 961	18 053	11 908	646	29 252
C: Auviste kogu	74	72	-	0	72
F: Fotokogu	47 032	24 971	22 061	12 941	33 257
K: Kunstikogu	1 567	1567	-	261	1306
N: Numismaatika	6291	6291		0	6291
Nb: Bonistika	545	0	545	0	545
KOKKU	150 024	92 956	57 221	14 798	133 990

*Arheoloogiakogu kujutised asuvad: *pildipank arheoloogiakogu fotod P:-kettal*, Linnavalitsuse serveris.

Oskar Lutsu muuseumi põhifond kogude lõikes seisuga 31.12.2014

Tahis ja kogu nimetus	LM kogude üldarv 5482	MuISis 804	ootab sisestamist	Kujutisi MuISis 537	ootab kujutise loomist ja sidumist
Aj: Ajalooline kogu	152	130	22	86	66
ArR: Arhiivraamatukogu	1093	32	1061	0	1093
Ar: Arhiivmaterjalide kogu	999	98	901	0	999
F: Fotokogu	3203	481	2722	388	2815

K: Kunstikogu	63	63	0	63	0
KOKKU	5510	804	4706	537	4973

1.4. Muuseumi struktuur ja toimetehhanismid

Struktuur. Tartu Linnamuuseum on Tartu linnavalitsuse hallatav asutus, mida juhib põhimääruse alusel direktor. Muuseumi koosseisu kuuluvad filiaalid Tartu Laulupeomuuseum, KGB kongide muuseum, O.Lutsu majamuuseum ja 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseum.

Muuseumis on kokku 27 ametikohta, otseselt on kogude-töoga seotud 8 töötajat: peavarahoidja, arheoloogiaosakonna juhataja, O.Lutsu majamuuseumi kuraator, 4 teadurkoghoidjat ja konservaator. Kogumisega (teabe eelregistreerimine) tegelevad kõik muuseumi põhitöoga seotud töötajad, st välja arvatud abipersonal. O. Lutsu Majamuuseumi kuraatori ülesanne on kogumine ja kogude haldamine ning eksponeerimine oma filiaalis.

Ruumid. Hoidlate kogupindala on **398,9** m², sellest:

158,9 m² linnamuuseumi peahoones, Narva mnt. 23 (kunsti-, foto-, arhiivi-, numismaatika-, osaliselt arheoloogia- ja ajalooline kogu), 181,1 m² hoidlaruumis Tähe t. 127 (ajaloolise- ja kunstikogu suuremõõtmelised esemed), 8,7 m² hoiuruum Oskar Lutsu majamuuseumis, 23,2 m² Tartu Ülikooli õppehoones Lossi tn. (arheoloogia), 27 m² Lutsu tn. kortermajas (arheoloogia).

Ekspositsioonide kogupindala on 651,4 m², sellest: linnamuuseumis 216 m², laulupeomuuseumis 198 m², 19. saj. Tartu linnakodaniku muuseumis 74 m², KGB kongide muuseumis 84,4 m², O. Lutu majamuuseumis 79 m².

Muuseumi nõukogu. Muuseumi nõukogu liikmed (7) nimetab Tartu linnavalitsus järgmise jaotuse kohaselt: Tartu linnavalituse esindaja (nõukogu esimees), Tartu linnavolikogu esindaja, muuseumi esindaja (nõukogu sekretär), neli erialaspetsialisti muuseumi- ja kultuurivaldkonnast. Nõukogu kutsub kokku nõukogu esimees ja koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele kuid mitte harvem kui üks kord aastas. Nõukogu vaatab läbi ja kooskõlastab muuseumi direktori poolt koostatud eelarve projekti enne selle esitamist linnavalitsusele; kinnitab tööplaani ja tegevuse aastaruande; kooskõlastab direktori ettepanekul tasuliste teenuste hinnad; arutab läbi ja kooskõlastab muuseumi arengukava; teeb linnavalitusele ettepanekuid muuseumitöö paremaks korraldamiseks Tartu linnas ja aitab kaasa muuseumi finantseerimiseks täiendavate vahendite leidmisele.

1.5 Muuseumi koostöövõrgustik

Aastatel 2015–2016 viiakse läbi Ülejõe ja Raadi-Kruusamäe linnaosadele (ajalooline Tartu Ülejõe) suunatud Üle Jõe projekt. Projekti eesmärk on Ülejõe kui rikka ajaloo ja huvitava elukeskkonnaga linnaosa väärtustamine ja kogukonna identiteedi tugevdamine. Projekti raames tehakse aktiivselt koostööd kogukonnaga, samuti Tartu linnas ja Ülejõe piirkonnas asuvate institutsioonidega. Arendatakse koostööd Ülejõe sotsiaalasutustega (MTÜ

Iseseisev Elu, Tartu Linna Pensionäride Organisatsioon Kodukodus, Tartu Hooldekodu ja päevakeskus), koostöös rakendatakse sotsiaalmuseoloogia ideid ja uusi muuseumitöö vorme.

Koostöös Tartu Ülikooli etnoloogia osakonna ja Eesti Rahva Muuseumiga viiakse piirkonna põliselanikega läbi intervjuud. Biograafilise meetodi abil uuritakse Ülejõe lähiajalugu, uuringu tulemusi kasutatakse projekti käigus toimuvates tegevustes. Arendatakse koostööd Ülejõe õppeasutustega (Raatuse Põhikool) ning viiakse läbi õpilasi kaasavaid projekte. Projekti tegevuste käivituses alates 2015. aasta algusest Üle Jõe koostööpartnerite hulk täieneb.

Muuseumi arheoloogiaosakond teeb tihedat koostööd TÜ Ajaloo ja arheoloogia instituudi arheoloogia osakonnaga. Nimetatud osakonna konserveerimislaboris on konserveeritud muuseumile kuuluvaid arheoloogilisi leide (eelkõige tekstiilileide). TÜ arheoloogia populariseerimise rühmaga koostöös on korraldatud Teadlaste öö üritusi. Muuseumis korraldatakse TÜ arheoloogide teadustööl põhinevaid näitusi (nt Kangas hansalinnas, 2009, Koolnud ja koolkonnad, 2010) ja toimuvad loengud. Muuseumi ja ülikooli teadustöötajate uurimistöö tulemusi esitatakse ühisartiklites. Teaduskoostööd tehakse ka TLÜ Ajaloo Instituudiga, vastavalt töötajate uurimisvaldkondadele.

KGB kongide muuseum teeb koostööd mittetulundusühinguga Tartu Memento ja Endiste Poliitvangide Tartu ühendusega. Peamiseks koostöövormiks on konsultatsioon, mis aitab koordineerida ühispingutusi Eesti ajaloolise pärandi säilitamisel.

Laulupeomuuseumi peamiseks koostööpartneriteks on Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Tiigi Seltsimaja, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Eesti Rahvuslik Klaverimuuseum.

O. Lutsu majamuuseum teeb tihedat koostööd Eesti Kirjanike Muuseumide Ühingu näituste, koolituste ja erinevate vabariiklike ning välisprojektide raames.

O. Lutsu majamuuseum teeb koostööd ka Eesti Kirjandusmuuseumiga (ühis)näituste ja teaduskonverentside läbiviimise ning kattuvate temade puhul teiste Eesti muuseumidega (Teatri- ja Muusikamuuseum).

Ühtlasi on Tartu Linnamuuseum teadlik kõigi Tartu linnas asuvate muuseumide kogumisalaga ja teeb ka selles osas nendega koostööd.

1.6. Muuseumi tegevust reguleerivad ja mõjutavad õigusaktid ning strateegilised dokumendid.

Seadused

Muuseumiseadus; autoriõiguse seadus; avaliku teabe seadus; digitaalalkirja seadus; isikuandmete kaitse seadus; muinsuskaitse seadus; kohaliku omavalitsuse korralduse seadus.

Määrused

Tartu Linnamuuseumi põhimäärus; muuseumikogu täiendamise ja kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise kord; museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord; muuseumide andmekogu asutamine ja põhimäärus.

Muud strateegilised dokumendid

Tartu Linnamuuseumi arengukava 2015-2019; Tartu linna arengukava aastateks 2013-2020

ja sellel põhinev tegevuskava; Arengustrateegia Tartu 2030; 21. sajandi Eesti muuseumid. Arengu põhisuunad aastateks 2006-2015; Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu (ICOM) kutse-eetika koodeks; Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020; Digitaalne kultuuripärand 2011-2016; Arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsioon <https://www.riigiteataja.ee/akt/13089481>

2. MUUSEUMIKOGU TÄIENDAMINE

2.1 Kogumise eesmärk

Muuseum kogub ja säilitab Tartu linna ja tartlaste elu-olu kajastavaid kultuuriväärtusega objekte, et korraldada nende üldsusele vahendamist teaduslikel, hariduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel. Teiste muuseumide kogude dubleerimise vältimise eesmärgil ei korralda Tartu Linnamuuseum eesmärgipäraselt kogumistööd Tartu ülikooli ajaloo ning Tartu spordi- ja kunstiajaloo valdkonnas. Vastavalt põhimäärusele kogub muuseum Tartu linna haldusterritooriumil toimunud arheoloogilistel uuringutel kogutud leide. Samuti kogub muuseum filiaalide (Tartu Lauupeomuseum, Oskar Lutsu majamuuseum, KGB kongide muuseum, 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseum) teemavaldkonnaga seotud kultuuriväärtuslikke objekte. Muuseumikogu täiendatakse eesmärgipäraselt tegevuskavade alusel selle terviklikkuse põhimõttest lähtudes.

2.2. Teiste sarnaste või lähipiirkonnas tegutsevate muuseumide kogude lühianalüüs

Muuseum	Kattuv teema	Märkused. TM eripära, võrreldes antud muuseumiga.
Eesti Rahva Muuseum, riigimuuseum	sündmused Tartus; linna eluolu kajastav materjal; tööstuse toodang	Tartu sündmusi, tööstust ja ettevõtlust kajastab TM eelkõige fotode abil. Hoidlaruumi nappuse tõttu kogutakse nende teemadega seotud esemelist materjali väga valikuliselt. Vastava kaadri ja vahendite puudumise tõttu ei käi TM süsteemselt filmimas sündmusi Tartus, fotokogu täiendatakse ostudega.
Eesti Ajaloomuuseum, riigimuuseum	poliitika – Tartu rahu	Materjalid, mis on seotud Tartu rahu läbirääkimiste ja sellele järgnenud perioodiga.
Tartu Kunstimuuseum ja Eesti Kunstimuuseum, riigimuuseumid	Tartu-teemalised visuaalsed objektid.	TM kogub valikuliselt linna ajaloo seonduvat nõ. dokumenteerivat kunsti – konkreetseid linnavaateid erinevatest ajastutest jms.

Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum, riigimuuseum	Tartu tarbekunstnike tööd	TM on kogunud eelkõige Tartu kultuurisündmusi kajastavaid tarbeesemeid ja valikuliselt kohaliku tööstuse toodangut.
Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum riigimuuseum	laulupidudega seotud materjal; teater Vanemuine varasem tegevus; kohalike laulukooride tegevus. Tartu Levimuusikapäevad	ETMM kogub üldlaulu- ja -tantsupeoga seotud materjale. (suveniirid, kavad jms materjal, mis kaasneb peo läbiviimisega). TM kogub analoogset materjali isikupõhiselt, st tartlane osalemas laulu-tantsupeol jms. Olulised märksõnad on siin ka piirkondlikkus ja tartlane. TM kogub Tartu Laulupidude materjale, Tartus toimunud erinevate kooriliikide ja erilaulupidude, laulupäevade materjali ning Vanemuise teatri algusaastatega (kuni 1903) seotud materjale. Kaasaegset teatrielu TM ei kogu. ETMM kogub kaasaegset teatrielu üle Eesti, sh Vanemuise teatri materjale (plakatid, kavad, kostüümid, fotod lavastustest ja näitlejatest jms).
Eesti Arhitektuurimuuseum, riigimuuseum	Arhitektuursed joonised, plaanid, fotod jms.	TM kogub antud materjali seoses Tartu arhitekti kuituntud tartlase tegevuse ja elukeskkonna kajastamisega.
Okupatsioonide muuseum, eramuuseum	repressiivpoliitikat ja vabadusvõitlust kajastav materjal: vangilaagrid, metsavendlus, kooliõpilaste vabadusvõitlus, dissidentide liikumine.	TM KGB kongide muuseum on keskendunud konkreetsete isikutega / õpilasvabadusvõitlejad SMV, Niklus, Tarto jt.) seotud materjalide kogumisele ja ei ole võtnud endale eesmärgiks kajastada kogu Eesti okupatsiooniaegseid repressioone. Sellest lähtuvalt paiknevad kogumispõhimõtted fookuses Tartuga seotud vastupanuvõitluse ja nõukogude repressiivpoliitika materjalid. Okupatsioonidega seonduvate lisamaterjalide kogumisel tuginetakse konteksti loomise vajadusele.
Eesti Trükimuuseum, eramuuseum	trükitööstus Tartus	TM kogub seda materjali seoses Tartu tööstuse ajaloo teemaga. TM eesmärk ei ole koguda trükitööstuse ajalugu Eestis, vaid Tartus toimunut. Ei kogu trükitehnikat.
Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituudi arheoloogiakogud	Tartu Ülikooli teadustöötajate välitööde materjalid väljaspool ajaloolist Tartu vanalinna, kuid tänapäeva Tartu linna	Kogus on üksikute Tartu arheoloogiliste järelevalvete materjale enne 1940. aastat ning 2000-2002. aastast. Tartu Ülikooli kogus on nt osa Ihastes toimunud kaevamiste materjale.

(teaduskogu)	haldusterritooriumil; arheozooloogilised kogud, loodusteaduslikud proovid	
Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudi arheoloogiakogud	Varased arheoloogilised leiud tänapäeva Tartu linna haldusterritooriumilt	Kogus üksikuid leide nt Raadilt ja Mitšurini (Laialt) tänavalt Tartus.
Tartu Ülikooli muuseumid	Tartu ülikooliga seonduv materjal	TM kogub antud materjali isikupõhiselt, st juhul kui ülikooliga seotud isik on oluline olnud ka linna ajaloo kontekstis.
Eesti Spordimuuseum, riigimuuseum	Tartu spordiüritused, sportlased,	TM kogub antud materjali isikupõhiselt, st juhul kui spordiga seotud isik on oluline olnud ka linna ajaloo kontekstis. Lisaks kogub TM materjali, mis seotud tartlase elu-olu (sportlikud tegevused, hobid) kajastamisega.
Tartu Mänguasja- muuseum, munitsipaalmuuse- um	Mänguasjad	TM kogub eelkõige seda, mis seostub tartlase elu-oluga või isiku tervikkogu, milles on ka mänguasju.
Palamuse Kihelkonna- koolimuuseum, riigimuuseum	O. Lutsu isik	O. Lutsu majamuuseum kogub O. Lutsu teoseid ja nende interpreteeringuid ning eraeluga seotud materjali Tartu perioodist. Palamuse m. kogub Lutsu sugulaste ja piirkonna koolieluga seonduvat.
Eesti Kirjandus- muuseum, riigi teadus- ja arendusamet	Kirjaniku looming jm. kultuurilooline materjal. Kirjandusmuuseumis asub palju 19. sajandil toimunud üldlaulupidude materjalidest	O. Lutsu majamuuseum kogub kirjanik O. Lutsu isiku, tema loomingut ja selle interpreteerimisega seotud materjali - esemeid, kunsti, raamatuid, arhiivmaterjali. Kattuvus Laulupeomuuseumiga.

2.3. Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted

Kogude täiendamisel lähtub Tartu Linnamuuseum talle muuseumi põhimäärusega pandud ülesandest. Muuseumikogu täiendatakse näituseprojektide ja uurimistöö raames toimuva kogumistöö tulemusel, aga ka annetuste, ostmise, pärandamise ja kinkimise tulemusel. Vastavalt väljakujunenud praktikale on Tartu Linnamuuseum asutus, mis säilitab Tartus toimunud arheoloogilistel uuringutel kogutud leide.

Muuseumikogu täiendamisel arvestatakse järgmisi põhimõtteid:

– muuseum keeldub annetuse, kingituse, pärandi või teise muuseumi tervikkogu

museaalina arvele võtmisest, kui see ei vasta muuseumi kogumispõhimõtteid

- muuseum ei võta museaalina arvele annetust, kingitust või pärandit, kui selle üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi ja selle külastajate pikaajaliste huvidega;
- muuseum ei võta museaalina arvele asja, mille säilitamiseks, eksponeerimiseks või mille üle arvestuse pidamiseks puuduvad tingimused või eelarvelised võimalused;
- muuseum arvestab asja museaalina arvele võtmisel teiste sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide kogumispõhimõtetega.

2.4. Muuseumikogu täiendamise sisulised kriteeriumid

Otsused kultuuriväärtusega asja omandamiseks muuseumikogusse on kaalutletud ja põhjendatud ning asja väärtuse hindamisel vastavad vähemalt ühele põhikriteeriumile:

– ajalooline väärtus

(kas objekt on seotud konkreetse inimese, paiga, sündmuse või tegevusega; mida see jutustab mõne ajaloolise protsessi, temaatika või eluviisi kohta; kas/kuidas objekt aitab paremini ajalugu mõista.);

– esteetiline väärtus

(kas objekt on meisterlikult valmistatud või on suurepärase näide teatud oskustest; kas see on hea näide stiilist, disainist, kunstivoolust või mõne kunstniku loomingust; kas see on originaalne või innovaatilise disainiga).

– päritolu (kes oli objekti omanik, kasutaja või valmistaja; kus ja kuidas seda kasutati; kuivõrd hästi see on dokumenteeritud);

– iseloomulikkus/tüüpilisus (kas see on teatud liiki objektide, tegevuste, eluviisi või ajalooajalooperioodi tüüpiline näide);

– rareiteetsus (kas see on haruldane, ebatavaline või erakordselt hea näide teatud objektist; kas see on erakordselt hästi dokumenteeritud, võrreldes teiste samalaadsete objektidega);

– seisund, terviklikkus (kas objekt on hästi säilinud, töökorras; kas see on säilinud ilma tahtlike või juhuslike muudatusteta, mis takistaksid tema tajumist originaalina);

– kasutatavus (kas objekti abil võimalik interpreteerida sündmuse, kogemuse, inimesi jne ning tuua välja nende erinevaid aspekte; kas see aitab muuseumil jutustada mingit lugu; kuidas seostub muuseumi näituste kavaga ja/või haridusprogrammidega).

- arheoloogiakogu täiendamine vastavalt „Arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsioon“ põhimõtetel.

Abikogu vastuvõtukriteeriumid: abikogusse võetakse materjali, mis ei vasta põhikogusse vastuvõtmise kriteeriumitele, kuid väärivad säilitamist teadusliku, haridusliku või näitusetegevuse ning ajastutruu interjööri kujundamise eesmärgil (näiteks 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseumi ja O. Lutsu muuseumi interjööri tarvis). Abikogu ei kuulu muuseumi põhikogu koosseisu, selle üle peetakse muuseumisisest arvestust.

Käsiraamatukogu vastuvõtukriteeriumid: muuseumil on käsiraamatukogu, kuhu kuuluvad raamatud ja trükised, mida muuseumitöötajad vajavad igapäevases töös. Käsiraamatukogu on kohapeal kasutamiseks ja see ei ole muuseumi põhikogu.

2.5. Muuseumikogu sisuline ülevaade ning täiendamisvajaduste ja juurdekasvuvõimaluste analüüs kogude kaupa.

Tartu Linnamuuseum kogub Tartu linna ajalooa seotud materjale ja linnamuuseumi filiaalide teemaga seotud materjale.

Teemad:

- linna kujunemine ja muutumine ajas,
- linna valitsemine,
- linna elanikkond, tema harrastused ja elu-olu,
- tööstus ja ettevõtlus,
- äri ja kaubandus,
- haridus - eelkõige algkool, põhikool, gümnaasium,
- kohalik teatri- ja muusikaelu (eelkõige laulupeod ja koorid ning teatrielu algusaastad Tartus,
- repressioonid ja vastupanuvõitlus Tartus,
- linna ajaloo seisukohalt olulised uurimused,
- linna kultuurisündmused.

Ajalooline kogu

Ajalooline kogu on komplekteeritud Tartus valmistatud ja kasutatud või muul viisil linnaga seotud esemetest ning laiema kultuuriloolise tähendusega kindla esemeliigi alakollektsioonidest (n petrooleumilambid, samovarid, triikraud, kellad, telefoni- ja raadioaparaadid, märgid ja medalid temaatika järgi, ahjukahlid, apteeginõud). Ulatusliku alakollektsiooni moodustavad Tartu tööstusettevõtete toodangunäidised.

Möblikollektsiooni väärtuslikum osa – biidermeier stiilis mööbel - on eksponeeritud 19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseumis.

Möblikogus on mõned esemed, mille teeb eriti väärtuslikuks nendega seotud legend. 1987.a. ostis muuseum kunstiteadlaselt Cara Rikkenilt ampiirstiilis sekretäri, mis legendi järgi on kingitud tsaar Aleksander I poolt taasavatud Tartu Ülikooli esimesele rektorile Georg Friedrich Parrotile. 1968.a. andis Etnograafiamuuseum (Eesti Rahva Muuseum) koos üliõpilasorganisatsioonide materjalidega üle Tartu rahuläbirääkimiste laua, mis püsinäitusel on läbi aastakümnete omanud kesket rolli. Viimastel aastatel on möblikogus prioriteediks olnud esemete konserveerimine.

Linnamuuseumi keraamikakogu portselanesemetest enamik kuulub 19. sajandisse. Vene portselantehaste toodangu kõrval on esindatud Lääne-Euroopa toodang 19. – 20.sajandi vahetusest ja 1920. – 30. aastatest ning Jaapani eksportportselan. Hea valik on 20. sajandi algul Eestis maalitud portselanesemeid.¹

¹ Aime Kärner, Pilik bürgeri puhvetisse, Ajakiri Muuseum Nr. 2(15), 2003

Olulise osa ajaloolises kogus moodustab laulupidudega seonduv esemeline materjal. Alates 1959.a. aastast on muuseum korraldanud laulupeonäitusi, esimesed teemaga seotud materjalid on saadud 1958.a. Jaan Kirsipuult ja Richard Ritsingult. Suurim kogu laulupeomärke saadi 1974.a. tartlaselt Oskar Villerilt. 2007.a. sügisel avati laulupidude ajalugu kajastav püsinäitus Jaama t. 14 asuvas majas.

Ajaloolise kogu arengusuunad

1. Jätkata muuseumi kogumisteemade ja olemasolevate kollektsioonidega seotud esemekogude täiendamist;
2. Jäädvustada Tartu kaasaega - linlast ja teda ümbritsevas avalikus ja privaatses ruumis leiduvaid materiaalse kultuuri esemeid; linnakeskkonna muutumist kajastavat materjali: lammutamisele minevate majade arhitektuur ja interjööör, tänavasildid, valgustid jne.;
3. Kaasaja tartlase tüüpe ja elu-olu iseloomustavat esemelist materjali: haridustee, tegevusalad, vaba aja veetmine, elustiil;
4. Tartuga otseselt seotud repressioone ja vastupanuvõitlust kajastavat esemelist materjali.

Arheoloogiakogu kujunemine algas perioodil, kui Tartu Linnamuuseumi kogumispiirkond hõlmas tänapäeva Tartu ja Jõgeva maakonda. Seega on arheoloogiakogu esimesed esemed maapiirkondade juhuleiud. Alates 1950. aastate lõpust keskendub muuseum Tartu linna haldusterritooriumil (muinaslinnusel ja –asulatel, Ihaste kiviaja asulal, keskaegses linnuses, linnas ja eeslinnades) toimunud arheoloogilistel uuringutel kogutud leidude kogumisele ja säilitamisele.

Arheoloogiakogu põhiline juurdekasv tulenes 1950. - 1970. aastate lõpuni plaanilistest arheoloogilistest kaevamistest Tartu linnusel ja linna alal. Alates 1980. aastatest oleneb reaalne juurdekasv Tartu linnas muinsuskaitse all olevatel aladel toimunud arheoloogilistest päästekaevamistest ja järelevalvetest, mis omakorda on seotud linna uusehitiste rajamisega, eriliigiliste trasside kaevamisega või teaduslike arheoloogiliste uuringutega. Arheoloogilise ainese suurus sõltub eespool nimetatud töödest.

Iga arheoloogiline kogu on tervik, millel on nii rahvuslik, regionaalne kui rahvusvaheline tähtsus. Tartu arheoloogilistest leidudest on eriti tähelepanuväärsed keskaegsed klaas- ja puunõud ning erinevad keskaegsed metall- ja nahkesemed.

Arheoloogiakogu arengusuunad

Kogu arendamise strateegias näeb Tartu Linnamuuseumi arheoloogiaosakond oma eesmärgina kõigi Tartust arheoloogiliste kaevamiste tulemusena saadud leiukogude ja sellega seonduva dokumentatsiooni koondamist ja säilitamist. Arheoloogilised leiud on seotud kaevamisdokumentatsiooniga ning päästeuuringud ning nendele järgnenud arendustegevus on lubatud tingimusel, et toimuvad eesmärgipärased arheoloogilised uuringud, mille leiumaterjal koos dokumentatsiooniga säilitatakse. Nagu on näidanud viimase 50 aasta kogemus, ei ole

valiku tegemine (säilitamisele võtta või mitte võtta) arheoloogiliste esemete hulgas võimalik, kuna enamasti on sellega kaasnenud valede otsuste tegemine. Iga arheoloogiline leiukogu on dokumentatsiooniga seotud tervik ja kuulub sellisena ka säilitamisele.

Rohkem tähelepanu tuleks pöörata orgaanilise materjali konserveerimisele ja eksponeerimiseks vajalike tingimuste loomisele, samuti massmaterjali vastuvõtu ja kirjeldamise süsteemi loomisele, mis vajab muutusi kogude korraldus reguleerivas seadusandluses (ministri määruses).

Arhiivmaterjalide kogu

Linnamuuseumi arhiivmaterjalide kogu võib tinglikult jagada kaheks suuremaks rühmaks:

1. arhiivraamatukogu, kuhu kuuluvad raamatud Liivimaa, Eestimaa ning Tartu linna ajaloo kohta ja Tartus ilmunud trükised alates 18. sajandist kuni 1930. aastate lõpuni. Vanim raamat kogus on Lieffländische Landesordnungen, Riga, 1707.
2. arhiivmaterjal, mille moodustavad dokumendid, kutsed, kavad, müürilehed, aukirjad ja auaadressid, diplomid, ameti- ja koolitunnistused, linna plaanid, lepingud, mitmesugused väikestruktuurid, käsikirjalised uurimused ja muu materjal, mis kajastab Tartu ajalugu ja kaasaega nii linna, erinevate asutuste ja ühingute kui ka üksikisikute tasandil.

Tartu-ainelise pabermaterjali ja arhiivraamatute kogumine algas 1950. aastate lõpus.

Raamatute hankimine oli tsensuuri tingimustes raskendatud, nn erifondi kirjandust hoiti eraldi teistest raamatutest, lukustatavates kappides. Mõned olulised Eesti ajaloo alased teosed olid keelatud, riulite kaupa kogunes parteiajaloo ja -ideoloogiaalast kirjandust. Ideoloogilise surve tõttu kannatas kogu kvaliteet.

Käsikirjade hulgas on väärtuslikke Tartu ajaloo alaseid uurimistöid (n. H.Gustavson „Tartu Leivakombinaat 1912 – 1954” ja „Tartu Õlletehas 1826 – 1945”, A.Väljaots „Tartu side ajaloost 1918 – 1970”, A.Matteus „Tartu linna ehitustegevus 1956 – 1960”, G.Matto „Eesti vabatahtliku tuletõrje märkidest, „Medalite kutsel” ja „Balti ametimärkidest”, E.Veenpere „Tartu Vabatahtliku Tuletõrjeühingu kroonika 1864 – 1918” ja mitmed teised). Lisaks on kogus ajaloolase Hillar Palametsa lindistatud ja ümber kirjutatud tuntud tartlaste mälestusi.

1970. aastate lõpus ja 1980. aastate keskpaiku laekusid mahukad isikuarhiivid (E.-L. Mikkelsaar, M. Miidla, V. Haldre).

1989.a. täienes fond huvitava kollektsiooniga, mis sisaldab 1888.a. Tartus asutatud Eduard Veeberi templitööstuse materjale.²

1980. aastatel on fondi võetud suures koguses ettevõtete sotsialistliku töövõistluse lepinguid, diplomeid ja aukirju. Pärast Eesti taasiseseisvumist laekus suures mahus poliitilisi, enamasti valimiskampaaniatega seotud dokumente.

Arhiivkogu arengusuunad:

² Aime Kärner, Ajalugu templitääljenditel, Ajakiri Muuseum, nr.4, 1998, lk.42.

1. jätkata muuseumi kogumisteemadega seotud arhiivmaterjali kogumist;
2. ei täiendata plakatite, kavade, kutsete kolleksioone.

Fotokogu

Fotokogusse fotode laekumise protsess muuseumi asutamisest tänapäevani on olnud ühtlane ja pidev. Tartu Linnamuuseumi fotokogu moodustavad Tartu ainelised postkaardid, fotod 19. sajandi lõpust kuni tänapäevani, 20. sajandi alguse tselluloid- ja klaasnegatiivid ning kaasaegsed negatiivid. Vähesel määral on slaide. Tänapäeval laekub üks osa fotodest digitaalsel kujul.

Muuseum on ostanud fotosid antikvariaatidest ja eraisikutelt ning tellinud fotograafidelt töid lepingu alusel. Suur hulk fotosid on saadud eraisikutelt annetuseks. Vanad negatiivid on muuseumikogusse ostetud valdavalt 1970. aastate lõpul. Kõige suurem postkaartide kogu osteti 1981.a. 1970. ja 1980. aastail on muuseumisse laekunud mitmete linna tööstusettevõtete kroonikad, kus fotod koos paberimaterjali ja esemetega moodustavad terviku. Sellel ajavahemikul on täienenud kogu ka enim perekonnaalbumite näol.

Aastail 1986 - 1988 osteti Tartu professionaalsete fotograafide (Meelis Lokk, Malev Toom, Toomas Kalve) fotonäitused.

1999. ja 2000. aastatel on jäädvustatud fotosilma läbi olulised muutused linnapildis, s.h. uute hoonete ehitamine kesklinnas (nt Jaani kiriku tornikiivri ennistamistööd, Tigutorni ja uue kaubamaja ehitamine, Tartu vana bussijaam enne lammutamist, Turusilla rajamine jms).

2000. aastate alguses ja 2010. aastatel on kavakindlalt pildistatud Tartu asutuste ja ettevõtete tööd (nt Tartu tähtsamate hotellide sise- ja välisvaated, AS Samelin (Tartu naha- ja jalatsivabrik), Tarmeko mööblitööstus, TÜ Kliinikumi nakkushaigla, trükikoda Greif, Tartu linnavalitsus, Tartu Postimehe toimetus, OÜ Mandragora jms).

Kvalitatiivne hinnang muuseumi fotokogule on hea. Kogus kajastub mitmekülgset Tartu ainetik nii linnaelu-, ettevõtete kui ka üksikisiku tasandil. Pildistatud on mitmesuguseid linnafestivale, uute hoonete kerkimist, grafitit linnaruumis jms.

Esindatud on tunnustatud Tartu fotograafide tööd.

Hea valik Tartu linna vaateid 19. ja 20. sajandi vahetusest on fotograaf Carl Schulzilt. Tema õpilaselt, esimesest eestlasest fotograafilt Reinhold Sachkerilt on muuseumi kogus teatrilaseid ja IV üldlaulupeo fotosid. Fotograafid Armin Lomp, Heinrich ja Wilhelm Staden, Max Riedel ja Theodor John on esindatud portreefotodega. Linna üld- ja sisevaateid on Eduard Sellekeselt.

Fotoklassikasse kuuluvad Johannes Pääsukese Tartu-ainelised tööd on olemas koopiatena.

Kogu harulduseks on üks 19. sajandist pärinev dagerrotüüp, saadud 1964.a. kollektsionäär Gustav Mattolt.

Fotokogu arengusuunad:

1. Pildistada jätkuvalt kaasaegsete Tartu ettevõtete ja asutuste tööd.
2. Jätkata Tartu pidevalt muutuva linnapildi jäädvustamist.
3. Jäädvustada olulisi linnas toimuvaid sündmusi.
4. Filiaali KGB Kongid tarbeks koguda fotomaterjali repressioonide ja vastupanuvõitluse kohta.
5. Fotokogu ei täiendata enam auvistega. Nende tarvis on moodustatud iseseisev kogu.

Kunstikogu

Kunstikogule pandi alus 1956. aastal, mil Riiklik Ajaloo Keskarhiiv (praegu Eesti Ajalooarhiiv) andis muuseumile üle kunstnik Arkadio Laigo kogu Tartu teemalisi puulõikeid ning litosid Venemaa 19.sajandi riigimeestest, sõjaväelastest ja Liivimaa mõisatest .

Seoses 19. sajandit kajastava ekspositsiooni ettevalmistamisega 1960. aastatel osteti Tartu tuntud litograafide (Georg Friedrich Schlater, Eduard Hau, Louis Höflinger, Rudolf Julius von zur Mühlen, August Matthias Hagen jt.) töid. Arheoloogiaekspositsiooni tarbeks osteti Friedrich Ludwig von Maydelli litograafiline sari „Fünfzig Bilder aus der Geschichte der deutschen Ostseeprovinzen Russlands“. 1985.a. osteti kunstnik Olev Soansi kogu kultuuriloolisi kaarte „Eesti kultuurilooline piltatlas“.

Tänaseks moodustab graafikakogu kõige väärtuslikuma ja arvuliselt suurema (1017 museaali) osa kunstikogust.

Alahinnata ei saa ka tarbekunsti osa muuseumi kunstikogus (93 museaali). Kuna tarbekunst on kõigist kunstiliikidest kõige tihedamalt seotud inimeste igapäevaeluga, omab ta ajaloomuuseumi seisukohalt olulist rolli. Selle kogu väärtuslikumad eksponaadid on kunstnik Mari Räägu hõbeehted ja keraamika ning Juuli Suitsu käsitsi maalitud juugendstiilis tass 20. sajandi algusest.

Dokumentaalkunsti paremiku moodustavad Hilda Kamdroni ja Agu Peerna pliiatsijoonistused II maailmasõjaaegsest ja –järgsest Tartust, Gunnar Neeme joonistused Tartust aastatel 1930. – 1940 ning Lembit Lepa graafilised lehed Tartu Ülikooli rektoritest.

Vähesel määral leidub kunstikogus eksliibriseid , medaleid, skulptuure ja maale.

Tellimustööna on valminud ekspositsiooni jaoks Tartu Linnamuuseumi uues majas Narva mnt. 23: kunstnik Ilmar Kruusamäe portreemaalid Fr.R .Faehlmannist, J.V. Jannsenist, J. Tõnissonist ja J. Kuperjanovist; gobelään „Liivimaa naise 16. sajandil“, autor Irina Viezner-

Laur ning Marika Naadeli koopiad 18. sajandi maalidest (Jean Etienne Liotard „Das Schokoladenmädchen”, Pehr Hilleström „Purunenud taldrikud”).

Muuseumi kunstikogu kasutatakse illustratiivse materjalina ekspositsioonis, eraldi kunstinäituste korraldamiseks on kogu ebapiisav ning muuseumi profiilist lähtuvalt mittevajalik.

Kunstikogu arengusuunad:

1. Linnamuuseumi huviorbiiti jäävad ka edaspidi Tartu linnakultuuri sündmusi dokumenteerivad kunstiteosed.

Numismaatikakogu

Numismaatikakogu täieneb annetustest, ostudest ja aardeleidudest.

Aardeleide on kogus kolm:

1. Araabia hõbemüntidest (41 münti) koosnev aardeleid 9. - 10. sajandist, leitud Tartust Ropka pargist 1958.a.;
2. Aardeleid Tartu konservitehase ehitusplatsilt 1968.aastast, mis sisaldab muude esemete hulgas ka Madalmaade hõbetaalreid (16 münti) 16. sajandist.;
3. Aardeleid Laeva k/n , Karulaane talu territooriumilt 1983. aastast, mis koosneb 304. Eesti- ja Liivimaa keskaegsest mündist;

Kõige väärtuslikuma osa numismaatikakollektsioonist moodustab Tartu kollektsionäärilt G. Mattolt aastatel 1957 - 1972 annetuste ja ostu teel omandatud mündikollektsioon, kuhu kuuluvad:

1. mõned antiikmündid - Rooma, Kreeka ja Bütsantsi päritoluga;
2. Tartu, Tallinna, Riia, Kuressaare, Haapsalu ja Võnnu keskaegsed mündid;
3. Vene mündid alates 16. sajandist kuni NSV Liidu rahadeni;
4. Lääne - Euroopa maade münte alates keskajast kuni 20. sajandini;
5. Eesti, Läti ja Leedu vabariikide aegseid münte;
6. arvestatav kogu mitmete linnade ja ettevõtete kodurahasid.

Tartu Linnamuuseumi numismaatikakollektsioon on ülevaatlik ja suhteliselt täiuslik.

Tartu Ülikooli üliõpilased on kogu kasutanud numismaatika õppimisel baasmaterjalina.

Numismaatikakogu arengusuunad:

1. Täita puuduvad lüngad olemasolevas kollektsioonis Tartu piiskoppide ajal vermitud müntide osas.
2. Numismaatika bonistika alakogu täiendamisega enam ei tegeleta.

Auviste kogu

Auviste kogu iseseisva koguna loodi 2010. aastal. Varem koguti antud materjal fotokogu alla. Kogu sisaldab videolintidel, CDle ja teistele audiovisuaalsetele kandjatele salvestatud materjali.

Sisuliselt väärtuslikuma osa moodustavad siin salvestused Tartu Linnamuuseumi enda korraldatud kohtumistest Tartu kultuuritegelastega. Ühtlasi hoidutakse teadlikult laialdasemast audiovisuaalse materjali kogumisest, sest puudub ressurss selle materjaliga tegelemiseks ja säilitamiseks.

Oskar Lutsu majamuuseum

Oskar Lutsu majamuuseumi ajaloolise kogu moodustavad kirjanikule ja tema perele kuulunud esemed, mööbel ja muu sisustus memoriaalsetena säilitatud kirjaniku töötoas ja elutoas, O. Lutsu ja majamuuseumi tähtpäevadega seotud meened, nukud ja rekvisiidid teatrietendustest ning 1920. -1930. aastate tammelinlaste elu-oluga seotud esemed.

Arhiivraamatukokku kuulub kirjaniku põhiliselt eesti-, saksa- ja venekeelne raamatukogu, mis asub tema töötoas. Tervikkogu moodustavad "Kevade" 21 eestikeelset trükki. Kogusse kuulub enamik "Kevade" tõlgetest 14 keelde ning O. Lutsu loodud ülejäänud 68 teose erinevaid trükke ja tõlkeid, kirjanikust ja ta loomingust inspireeritud uurimusi, näidendeid, lavastusi, filmistsenaariume, noote ning majamuuseumi trükised.

Arhiivmaterjali moodustavad O. Lutsu, tema teoste ja majamuuseumi tegevusega seotud dokumendid, kirjad, kutsed, kavad, müürilehed, aukirjad ja auaadressid, koolitunnistused, lepingud, mitmesugused väiketrükised, filmid.

Haruldane on noore O.Lutsu käsikirjaline mõtteavaldus "Kapsapea" näidendi tiitlil ja eeltiitlil.

Fotokogusse kuuluvad fotod kirjanikust, tema perest ja tutvusringkonnast ning temaga seotud paikadest, Lutsu teoste lavastustest ja filmidest, majamuuseumist ja selle tegevusest.

Väike kunstikogu hõlmab Lutsude perele kuulunud maale, kirjanikust ja tema teostest inspireeritud kunstiteoseid, raamatuillustratsioone, karikatuure, teatrikostüümide kujundusi.

O.Lutsu Majamuuseumi kogude arengusuunad:

1. Jätkata Oskar Lutsu isikut, tema loomingut ja selle interpreteerimisega seotud materjali kogumist ja uurimist.

2. Kõik O. Lutsu teoste uustrukid ja tõlked; tema teoste dramatiseeringud, lavastustega seotud materjal (fotod, kostüümikavandid, rekvisiidid, afišid, kavad, DVD-d);
3. Lutsu teoste põhjal valminud filmid;
4. Illustraatorite ja kunstnike taiesid O. Lutsu ja ta teoste kohta;
5. Lutsu majamuuseumiga seonduv materjal: ürituste kavad, afišid, fotod, DVD-d; muuseumi trükised ja meened; olulisemad kingitused muuseumile;
6. Oskar Lutsu viimase kodu linnaosa - Tammelinna ajaloo seonduv materjal.

2.6. Muuseumikogu täiendamise protseduurid

Muuseumikogu täiendamisega tegelevad kõik muuseumitöötajad, v.a abipersonal, (teadurkoghoidjad, peavarahoidja, arendusjuht, pedagoogid, näituste osakonna juhataja, arheoloogia osakonna juhataja, filiaalide kuraatorid) ja muuseumikogu täiendamise eest vastutab direktori käskkirjaga kinnitatud Tartu Linnamuuseumi kogude täiendamise komisjon.

Museaalide dokumenteerimine: esmane registreerimine, arvelevõtt ja museaali edasine kirjeldamine ning kogude kasutamise seotu dokumenteerimine teostatakse üle-eestilises muuseumide dokumenteerimissüsteemis MuIS, mis on TM kasutusel 2009. aastast. MuIS on Kultuuriministeeriumi andmebaas, st. andmebaasi server on kultuuriministeeriumi hallata, kes tagab ja vastutab museaalide dokumenteerimisega seotud andmete haldamise ja säilitamise eest.

Dokumenteerimistegevuse tulemusel loodud pikaajaliseks säilitamiseks mõeldud kujutised hoiustakse Tartu Linnavalitsuse serveris.

2.7. Juurdekasvuvõimaluste analüüs

Tööjõud

Kvalifitseeritud tööjõud on olemas füüsilise materjali dokumenteerimiseks ja haldamiseks, puudub erihardusega tööjõud digitaalse materjali dokumenteerimiseks ja haldamiseks. Muuseum kasutab aktiivselt ka ülikooli tudengeid nii praktika kui lepingulise tööjõuna. Muuseumi koosseisus puudub fotograafi ametikoht, mis seab piirid nii tulmunud esemetest kujutise loomisel kui ka kogus oleva materjali digiteerimisele. Siin on vajalik lisatööjõud, mida muuseum ka vastavalt oma võimalustele on kasutanud ja püüab kasutada. Muuseumil on olemas erialase haridusega tekstiilkonservaator, kuid puuduvad tingimused konserveerimistööde tegemiseks. Konserveerimistööd tehakse tellimustööna, kasutades Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanuti, ERMi jt. vastavat eriharidust omavate konservaatorite teenuseid.

Arheoloogilise materjali konserveerimine toimub eelkõige TÜ Ajaloo ja arheoloogia instituudi laboris. Kõigi nende teenuseid ostab TM sisse.

Ruumid ja säilitustingimused nendes

Digitaalne materjal, TIFF ja JPG formaadis TM põhikogusse kuluvad digifotod ja digikujutised põhikogu museaalidest, asuvad Tartu Linnavalitsuse serveris, TM eraldatud

ruum 60GB. Server asub Tartu Linnavalitsuse ruumides. Serverit haldab Tartu Linnavalitsus, kes ühtlasi vastutab andmete säilimise eest.

Infosüsteemi MuIS sisestatud andmed asuvad Kultuuriministeeriumi hallatavas serveris, kes ühtlasi vastutab andmete säilimise eest.

Esemeline materjal.

2014. aasta olukord: kogud on hetkel hoiustatud vastavalt nõuetele, kuid vaba pinda ei ole ühegi kogu esemelise materjali kogumiseks.

2.8. Muuseumikogu analüüs ja väärtuste hindamine

Olemasoleva muuseumikogu hindamise läbiviimiseks analüüsitakse inventuuride käigus museaalide sobivust kogusse ning nende seisukorda. Muuseumikogu hindamise käigus hinnatakse nende tähtsust ja tähenduslikkust, seda nii üksikobjektina kui ka osana kollektsioonist. Samuti selgub analüüsi käigus, kas on vajadus teatud museaale muuseumikogus välja arvata. Täielikku kogude sisulist inventuuri ja väärtuslikkuse hindamist on võimalik teostada siis, kui muuseumikogu on sisestatud 100% MuISi.

2.9. Museaalide väljaarvamine

Museaalide kogust väljaarvamise osas lähtutakse Muuseumiseaduse § 11 ning juhendist http://www.kul.ee/sites/default/files/kum_valjaarvamise_nouanded.pdf Inventuuride käigus fikseeritakse puuduvad museaalid, kuid nende kogust väljaarvamise taotlust ei esitata enne, kui nende puudumine on fikseeritud kahe järjestikuse inventuuri käigus.

Museaal arvatakse muuseumikogust välja, kui museaal:

- 1) on kahjustatud ja seda ei ole võimalik taastada;
- 2) on hävinud või kaotsi läinud ning seda ei ole leitud vähemalt kahe järjestikuse korralise inventuuri käigus;
- 3) antakse Muuseumiseaduse § 7 alusel üle teisele muuseumide andmekoguga liitunud muuseumile, raamatukogule või Rahvusarhiivile;
- 4) on enne muuseumikogusse arvamist omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud ning see antakse üle omanikule või tagastatakse teisele riigile. Museaali võib muuseumikogust välja arvata, kui:

- 1) museaali kuulumine muuseumikogusse ei ole kooskõlas muuseumi kogumispõhimõtetega;
- 2) sama muuseumi muuseumikogus või mõnes teises riigile kuuluvas muuseumikogus leidub museaaliga olulisel määral sarnaseid museaale, mis on paremas seisukorras või mille kohta teadaolev kultuuriväärtuslik teave on täielikum.

Museaali väljaarvamise järel võib vajadusel kaaluda ka museaali hävitamist:

– museaal on kahjustunud ning tema väärtus (esteetiline, sisuline jne) on väiksem kui tema korrastamiseks või taastamiseks tehtavad kulutused;

1 – musealist lähtub oht teistele museaalidele või inimeste tervisele.